

Невена Ловринчевић

КО ЈЕ

ГАЗДА

У ВАШОЈ КУЋИ?

Едиција *Добар родитељ*
Ко је газда у вашој кући?
прво издање

Аутор
Невена Ловринчевић

Илустрације
Марко Сомборац

Уредник
Наталија Панић

Лектор
Ивана Игњатовић

Припрема за штампу
Љиљана Павков

Издаје
Креативни центар
Градиштанска 8, Београд
тел.: 011/ 3820 464, 3820 483, 2440 659
e-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача
Љиљана Маринковић, директор

Штампа
Графипроф

Тираж
2.800

ISBN 978-86-7781-892-0

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.018.1
37.032
159.922.73

ЛОВРИНЧЕВИЋ, Невена, 1961-
Ко је газда у вашој кући? : о
(изгубљеном) родитељском ауторитету и како
га (поново) стећи / Невена Ловринчевић ;
илюстровао Марко Сомборац. - 1. изд. -
Београд : Креативни центар, 2012 (Београд :
Графипроф). - 103 стр. : илустр. ; 20 см. -
(#Едиција #Добар родитељ)

Тираж 2.800. - О ауторки: стр. 102-103.

ISBN 978-86-7781-892-0

а) Родитељство б) Деца - Родитељи -
Психолошки аспект с) Деца ја психологија
COBISS.SR-ID 190449164

Креативни центар

Невена Ловринчевић

КО ЈЕ

ГАЗДА

У ВАШОЈ КУЋИ?

О (изгубљеном) родитељском ауторитету
и како га (поново) стећи

Илустровао
Марко Сомборац

Садржај

УВОД.....	7
ПОДЕЛА МОЋИ У ПОРОДИЦИ.....	10
АУТОРИТЕТ, МОЋ И УТИЦАЈ.....	12
АУТОРИТЕТ И ВОЉНИ ПРИСТАНАК.....	19
ЗАШТО РОДИТЕЉИ НЕМАЈУ АУТОРИТЕТ.....	24
РОДИТЕЉСКИ СТИПОВИ.....	31
Ауторитативно или ауторитарно?.....	35
ПОСТАВЉАЊЕ ГРАНИЦА.....	40
НЕВЕРБАЛНЕ ПОРУКЕ И АУТОРИТЕТ.....	46
КАКО СЕ ОСЕЋА РОДИТЕЉ.....	51
КАКО СЕ ОСЕЋА ДЕТЕ.....	58
Колико је послушности довољно.....	63

ВРСТЕ ПОНАШАЊА КОЈЕ ЖЕЛИМО И ОНЕ КОЈЕ НЕ ЖЕЛИМО	67
ТАКТИКЕ КОЈЕ ПРИМЕЊУЈУ ДЕЦА	70
НЕЕФИКАСНЕ РОДИТЕЉСКЕ МЕТОДЕ	76
ЕФИКАСНЕ РОДИТЕЉСКЕ МЕТОДЕ.....	82
1, 2, 3! + тајм-аут	83
Подстицање и подршка.....	87
УСПОСТАВИТЕ (ВРАТИТЕ) СВОЈ АУТОРИТЕТ.....	90
РОДИТЕЉСТВО И УЖИВАЊЕ.....	96
ЗАКЉУЧАК.....	100
О АУТОРКИ.....	102

УВОД

Бићи тазда – бићи тосіодар ситиуације.

Речник САНУ

„Стид ме је да то кажем, али мрзим петак по подне и је-два чекам понедељак ујутру да одем на посао... Стрепим од повратка кући јер никад не знам шта ме тамо чека. Осећам се беспомоћно. Мој син има само три и по године, али је он, иако нас је троје одраслих у кући, потпуни господар. Не само што водим рачуна о томе да урадим и кажем оно што он хоће већ понекад то морам да учиним баш на начин на који он жели да не би беснео. Једноставно, кад год нешто није по његовом, он бесни или се дури и кењка све док не урадимо оно што он жели. Често имам утисак да ни сам не зна шта хоће. Одређује где ће ко да седне, шта ће ко да ради, ко ће да га купа, када ће да спава, шта ће да једе... Често ишчекујем његову реакцију и буквално стрепим од ње. Стално покушавам да решим проблем разговором, али се ништа суштински не мења. Понекад мој муж изгуби живце, побесни и изудара га по задњици. Ја сам склонија томе да

неконтролисано вичем на њега и да га продрмусам кад не знам шта ћу. Све то, међутим, нимало не помаже, а ми се осећамо још горе... Одувек сам желела да имам двоје деце, а сад једва издржавам и са овим једним дететом. Не могу ни да замислим да их буде још..."

Сања, мама трогодишњег Алексе

Ко је ѓазга у вашој кући? Газга вероватно није реч којом бисте желели да опишете позицију било ког члана своје породице. Ипак, управо та реч понекад најбоље описује реалност ситуације и поделу моћи у породици: дете (мада родитељима допире тек до изнад колена) има већу моћ одлучивања од родитеља, иако су они ти који устају у цик зоре, спремају доручак, иду на посао, доводе га из вртића, једном речју – брину о том детету. Ономе ко тај проблем с дететом нема, описана ситуација можда изгледа комично или као претеривање, али родитељи који имају мале диктаторе у кући тачно знају колико такво стање у породици може да исцрпљује. Они стрепе од детета знајући да и најмања ситница може изазвати напад беса или својевољно понашање. Знају да ће на крају углавном бити онако како је дете одредило – ма колико се они сами лоше осећали, ма колико разговарали с дететом, љутили се на њега, беснели, па чак и ако га ударе. Без обзира на то да ли је реч о времену одласка на спавање, о слаткишу пре ручка, одбијању да се скупе играчке, спреми кревет, дође из кафића у договорено време, родитељи који се налазе у сличним ситуацијама неретко дижу руке од увођења своје деце у ред,

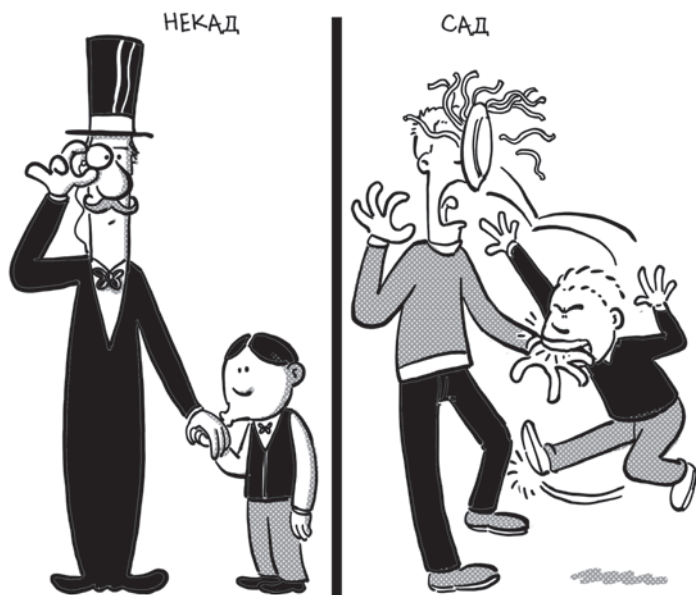
осећајући се изморено и обесхрабрено; они се питају има ли цео тај подухват смисла и понекад траже оправдање у неким разлозима ван самих себе (у дететовом темпераменту, лошем утицају школе, баки и деди који су размазили дете, утицају економске кризе, друштва...).

Ипак, треба имати на уму оно суштинско: **Ако дете има власт у вашој породици, има је зато што сте му је ви, родитељи, дали. Добра вест јесте то да оно што сте дали можете и да узмете. И то не само на ваше велико задовољство и олакшање већ – и за добробит вашег детета!**

ПОДЕЛА МОЋИ У ПОРОДИЦИ

Замислите своју прабаку како јури вашег трогодишњег деду по дворишту с кашичицом у руци: „Чекај, нисмо се тако договорили! Сада је време за ручак, а после ћеш да се играш... Хајде, слушај маму! Ево, само један залагај за куцу ... па један за мацу... Нисмо се тако договорили!“ При том, она има још четворо-петоро деце, а нема усисивач, веш-машину, ни машину за судове. Замислите онда свог чукундеду док му ваша тринаестогодишња прабака говори: „Е баш ме брига, баш нећу да поставим сто за ручак! Видиш ваљда да разговарам с другарицом!“ Наравно да такве догађаје не можете да замислите јер је тако нешто било немогуће! До пре 30-40 година питање о томе ко одређује правила у породици било је сасвим неумесно јер је родитељски ауторитет био неприкосновен.

Вероватно не бисте желели да се времепловом вратите у време у којем су живели ваша чукунбака или прадеда (не само због тога што они нису имали веш-машину и машину за прање судова!) и не желите да вам дете љуби руку у знак поштовања, да вам персира и стоји мирно и гледа у под ако сте гневни. Ви желите нешто друго: да с дететом имате то-

пао, близак и отворен однос. Ипак, понекад, када са својим дететом једва излазите на крај, помишљате да традиционални модел васпитања можда и није био тако лош.

Заиста, да ли је могуће имати с дететом топао и близак однос, однос пун поверења, али да се ипак (углавном) зна ко је у кући ауторитет? И да ли је могуће да ви будете тај ауторитет? Лепа вест је да тако нешто *јесће* могуће; она не тако лепа вест гласи да такво стање није нешто што ће се створити само од себе. На вама, родитељима, јесте да такву врсту односа у породици остварите у мери која ће и вама и вашем детету одговарати. То је свакако могуће, а што пре почнете с постављањем ствари на њихово место, биће вам лакше.

Пре него што дођемо до тога како да повратите или успоставите ауторитет у породици, задржаћемо се на следећим питањима: *Да ли је то уопште важно? И зашто је то важно?*

АУТОРИТЕТ, МОЋ И УТИЦАЈ

Ко је овде велики, а ко је овде мали?

Питање психолога упућено током саветовања
родитељима и њиховом петогодишњем малишану,
који су претходно замољени да устану

Суштина родитељског ауторитета иста је као и код сваког другог ауторитета: реч је о надмоћности. Важно је рећи да питање (над)моћи и родитељског ауторитета није тек површно питање *има-га-се-зна-ко-је-џазга*, већ је то суштински темељ васпитања. Незаобилазан аспект доброг родитељства јесте дисциплиновање, а уколико родитељ нема ауторитет, он нема ни одговарајући утицај на дете, те стога дисциплиновањем тешко може да се бави онако како је то потребно. Наравно, родитељ неће наметати своју вољу детету само да би се поставио ауторитативно, већ зато што у појединим ситуацијама (у складу са узрастом и зрелошћу детета) боље од детета *зна* шта је добро и потребно за њега, а шта није. Треба ли јести слаткише неумерено и пре ручка, да ли је у реду ударити некога, може ли се утичница испитати ексером, да ли дете у четрнаестој години може да остане у проводу с друштвом до три ујутру, могу ли се из-

бегавати домаћи задаци ... безброј је ситуација с којима се родитељи свакодневно сусрећу, а у којима се сукобљавају с дететовом вољом и у којима морају користити родитељски ауторитет. Ако би препустили детету да само одлучује, оно би се, краткорочно или дугорочно гледано, могло наћи у опасним околностима или оним које би биле штетне по њега. Дете, наравно, из своје перспективе то тако не сагледава. Али животно искуство, зрелост и позиција у породици на страни су родитеља, па је он тај који ће, сагледавајући ситуацију, закључити да ли је нека конкретна ситуација таква да се детету може препустити одлучивање и у којој му се мери оно може препустити, да ли ће можда бити довољан компромис или ће сам родитељ донети одлуку.

Стога, ако се вратимо на сам почетак овог поглавља и запитамо: *Ко је овде велики, а ко је овде мали?*, неке дилеме престају то да буду. Једноставно, улога и позиција родитеља јесу такве да родитељ и дете не могу бити равноправни у доношењу одлука о томе које је пона-

шање прихватљиво, а које није. Па ни онда када се детету то не допада.

Позиција родитеља у време дететовог раног детињства (од његове друге године) не личи на позицију члана председништва у којем су сви чланови (и деца и родитељи) једнаки и где влада демократија. Та позиција више личи на место диктатора – благог и пуног љубави наравно, али ипак диктатора. Питања о томе шта се може, а шта не, која су правила у породици, а и ван ње, не треба да буду тема опште расправе, дискусије и преговора. Зашто не дозвољавате детету од две године да пржи шницле или седмогодишњаку да вози аутомобил? Зато што дете томе није дорасло.

Исти одговор важи и за одлучивање о пожељним и непожељним облицима понашања. Не можете очекивати да ће ваш двогодишњак знати како треба да се понаша у појединим ситуацијама, те да ће сам схватити како је најбоље да вас у супермаркету држи за руку или да се не удаљава превише од вас. Ако се с њим „договорите“ да ће бити послушан приликом куповине, немојте бити разочарани и љути уколико он договор не буде поштовао и уколико почне да трчи унаоколо. Он (још) појма нема о томе шта је то договор зато што није дорастао разумевању свега онога што договор подразумева. Наравно, то не значи да треба да га пустите да јурца унаоколо и обара конзерве, већ да је потребно да употребите неку од тактика примеренијих његовом узрасту.

Узвик једне љутите маме привукао је пажњу бројних купаца у хипермаркету. Уследила је оштра примедба упућена девојци која није имала више од две-три године: „Да се

више није десило да ниси ту кад погледам!“ И старијој особи с нешто школе било би потребно мало више времена да схвати *شيئا* је *ييسا*ц *خي*ео *دا* каже, а сасвим је јасно да дете од три године то ни у ком случају не може. Поред тога, очекивање да ће дете од три године у простору препуном шарених кутија, играчака и слаткиша послушно ићи за мамом сасвим је нереално. Стога је увек потребно да приступ дисциплиновању, очекивања од детета, као и избор методе дисциплиновања, родитељ прилагоди не само дететовом темпераменту и тренутним околностима већ и узрасту и развојним потребама и могућностима малишана. Тек тада можемо очекивати лакше успостављање праве мере родитељског ауторитета.

Нешто што би подсећало на демократију у породици појављује се тек неколико година касније, током дететовог одрастања, када му дајете све више права, у складу с његовим сналажењем са одговорностима, као и у зависности од његовог узраста и зрелости. Постепено с дететом идете ка томе да спољашњу (своју) контролу пребацујете на унутрашњу (дететову). Дете на тај начин сазрева и развија тзв. више, сложеније функције и делове своје личности. Иако ни током тинејџерског узраста детета ваша породица није сасвим демократска, јер тешко да може да постоји пуна равноправност докле год ви финансијски и на сваки други начин подржавате дете, тада се ипак подразумева уважавање потреба и права и родитеља и деце, с тражењем компромиса и преговарањем. Ипак, у том стизању до демократије фазу „диктатуре“ (благе и вођене љубављу) не можемо ни прескочити нити заобићи.

101 начин
да детету
покажете
да га волите

Научите дете
да спава

Цепни
родитељ

Како да
припремите
дете за вртић

Мама и тата
полазе
у школу

Будите добар
родитељ свом
детету и себи

Како
разговарати
с децом
о разводу

Дисциплина
без
батина

Научите
да се
љутите

Клопке за
родитеље

Приручник
за самохране
родитеље

10 НАЈВАЖНИЈИХ СТВАРИ
које можете да учините
за своју децу

Газда свакако није реч којом би већина родитеља желела да опише позицију било ког члана своје породице. Ипак, управо та реч понекад најбоље описује реалност ситуације и поделу моћи у породици: дете има већу моћ одлучивања од родитеља иако су они ти који брину о детету. Родитељи који имају мале диктаторе у кући тачно знају колико такво стање у породици може да исцрпљује и неретко дижу руке од увођења своје деце у ред, осећајући се изморено и обесхрабрено и тражећи понекад оправдање у разлозима ван самих себе. И при том обично сметну са ума то да дете има власт у породици зато што су му је они, родитељи, сами дали.

Родитељи ће из ове књиге сазнати нешто више о:

- вези између различитих родитељских стилова и ауторитета;
- томе како долази до губљења ауторитета;
- осећањима родитеља и деце у типичним ситуацијама које представљају тест за родитељски ауторитет;
- тактикама које примењују деца у таквим ситуацијама и методама којима се служе родитељи;
- ефикасним методама које ће им помоћи да успоставе или поново стекну изгубљени ауторитет.

ISBN 978-86-7781-892-0

9 788677 818920

www.kreativnicentar.rs